

Roodkapje - door Kerstin

01-03-2024 | Bron:

<https://www.expertisecentrumbuitenpromoveren.nl/Roodkapje-door-Kerstin>

Ik denk de laatste tijd na over liegen. Enerzijds omdat Willem Engels, de man achter VirusWaarheid, weer wat in het nieuws is, nu hij plannen heeft om te emigreren naar Zuid-Europa. Maar meer nog door de Netflix-serie '3 Body Problem'.

In 2022 verscheen een onderzoek (Serota, Levine & Docan-Morgan) naar hoe vaak mensen liegen en of dit van dag tot dag verschilt. Daarvoor werden 116.366 vertelde leugens gerapporteerd door 632 deelnemers gedurende 91 dagen. Zoals voorspeld en consistent met eerdere bevindingen, was de verdeling positief scheef. Over alle deelnemers heen bestond 7% van de totale communicatie uit liegen.

De onderzoekers ontdekten dat de meeste mensen zelden liegen en dat de meeste leugens worden verteld door een paar mensen die vaak liegen. Bijna alle leugens zijn kleine leugentjes om bestwil. Ongeveer de helft van de verschillen in leugengedrag tussen mensen komt door blijvende verschillen tussen mensen, en de andere helft komt door dagelijkse schommelingen in het liegen van dezelfde persoon.

Liegen, of een vermoeden van liegen, heeft een potentieel grote impact op de verhouding tussen mensen onderling. En, zo werd tijdens en na de coronacrisis pijnlijk duidelijk, ook tussen mensen en instituties – denk aan de interpretaties van Willem Engels en Maurice de Hond versus het CBS over de mate van oversterfte. Maar ook de boeren versus het RIVM over de berekende stikstofdepositie. Of XR versus de overheid over de omvang van de fossiele subsidie.

En dan blijf ik nog even af van liegen, meestal heet het dan heel chic 'desinformatie', tussen landen. Liegen hoort blijkbaar bij ons concept van relaties. Menselijke relaties, maar ook abstractere relaties. In de wetenschap geldt immers als gevleugelde waarheid: statistiek is liegen.

De Netflix-serie '3 Body Problem' is gebaseerd op een bestaande wetenschappelijke uitdaging om de bewegingen van meteoren en planeten, inclusief de Aarde, te voorspellen tot ver in de toekomst. Zelfs relatief kleine bewegingen van onze planeet kunnen namelijk grote gevolgen hebben voor ons klimaat. Het drie-lichamenprobleem wordt echter als wiskundig onoplosbaar beschouwd, hoewel er oplossingen zijn voor specifieke scenario's.

In deze serie (let op: kleine spoiler) leggen Trisolarians contact met Aarde als mogelijk toevluchtsoord. Om alvast iets te leren over de mensheid, laten zij zich de wereldliteratuur voorlezen. Zo ook het verhaal van Roodkapje. Het blijkt moeilijk uit te leggen waarom de wolf liegt dat hij een wolf is, terwijl hij dat ook gewoon had kunnen zeggen. Roodkapje bevond zich immers al in de slaapkamer.

De voorlezer doet steeds verwoedener pogingen om uit te leggen dat het soms handiger is om jezelf anders voor te doen dan je bent. De Trisolarians begrijpen dit concept niet en blijven hierop zo lang doorvragen, dat de voorlezer uiteindelijk getergd uitroept dat het maar een verhaal is, het is nooit gebeurd. Voor de Trisolarians rest na diep nadenken niets meer dan te concluderen dat de mensheid kan leven met gelogen gebeurtenissen waarin liegende hoofdpersonen acteren.

Een soort narratieve recursie, waarop het in aantocht zijnde volk een ingrijpende beslissing neemt.

Een leugenvrije wereld is een utopie, maar je kunt natuurlijk altijd proberen om alert in je eigen omgeving zoveel mogelijk de invloed van 'grote boze wolven' te filteren. Dat is dan waarschijnlijk wel een dagtaak, maar met het openingshoofdstuk van A. Vrij's *Detecting Lies and Deceit* kom je een heel eind, en het is nog onderhoudend ook.

Serota, K.B., Levine, T.R., & Docan-Morgan, T. (2022) Unpacking variation in lie prevalence: Prolific liars, bad lie days, or both? *Communication Monographs*, 89(3), 307-331. doi10.1080/03637751.2021.1985153

Vrij, A. (2000). *Detecting Lies and Deceit: The Psychology of Lying and Implications for Professional Practice*. Chichester: John Wiley & Sons.

Bron: Expertisecentrum Buitenpromoveren. PDF gemaakt op basis van de volledige blogpagina.